

ку. Оцінку обсягів та структури реалізації лікарських засобів даної групи в Україні проводили за кількістю реалізованих упаковок.

Результати. Група А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів» була представлена на українському фармацевтичному ринку в 2020-2022 роках у кількості 38-39 міжнародних непатентованих назв, 151-158 торгових найменувань з широким діапазоном цін за упаковку. Провідні позиції за обсягами реалізації займали торгові найменування дротаверину, симетикону та лікарські засоби, що містять комплекс «метамізол натрій + пітофенон + фенпіверинія бромід».

Висновки. Група А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів» була представлена в Україні у 2020-2022 роках в широкому асортименті з широким діапазоном цін за упаковку. Кількість міжнародних непатентованих назв, торгових найменувань лікарських засобів даної групи, ціни за їх упаковку та обсяги реалізації варіювали у досліджуваний період. Лідерами за кількістю реалізованих упаковок у 2020-2022 роках серед досліджуваних лікарських засобів були представники підгрупи А03А «Засоби, що застосовуються у разі функціональних розладів з боку шлунково-кишкового тракту».

Ключові слова: засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів; асортимент лікарських засобів; фармацевтичний ринок; реалізація лікарських засобів.

UDK: 615.1/2: 33 (075.8)

**ANALYSIS OF THE RANGE, VOLUME AND STRUCTURE OF
REALIZATION ON THE UKRAINIAN PHARMACEUTICAL
MARKET OF DRUGS FOR THE TREATMENT OF FUNCTIONAL
GASTROINTESTINAL DISORDERS**

Gerasymova O.O., Tkachova O.V., Hordiienko T.S.

Aim. To determine the assortment, volumes and structure of the realization of drugs for the treatment of functional gastrointestinal disorders in Ukraine in 2020-2022.

Materials and methods. The objects of the study were the representatives of group A03 «Drugs for functional gastrointestinal disorders», which were present on the Ukrainian pharmaceutical market in 2020-2022. Methods of marketing research of the pharmaceutical market were used in the work. The assessment of the volume and structure of realization of drugs of this group in Ukraine was carried out based on the number of sold packages.

Results. Group A03 «Drugs for functional gastrointestinal disorders» were presented on the Ukrainian pharmaceutical market in 2020-2022 in the number of 38-39 international non-proprietary names, 151-158 trade names with a wide range of prices per package. The leading positions in realization volumes were occupied by trade

names of drotaverin, simethicone and drugs containing the complex «metamizole sodium + pitophenone + fenpiverinia bromide».

Conclusions. Group A03 «Drugs for functional gastrointestinal disorders» was presented in Ukraine in 2020-2022 in a wide assortment with a wide range of prices per package. The number of international non-proprietary names, trade names of medicinal products of this group, prices for their packaging and realization volume varied during the researched period. Representatives of subgroup A03A «Drugs for functional gastrointestinal disorders» were the leaders in terms of the number of packages sold in 2020-2022 among the studied drugs.

Keywords: drugs for the treatment of functional gastrointestinal disorders; assortment of drugs; pharmaceutical market; realization of drugs.

Вступ. На сьогоднішній день функціональні шлунково-кишкові розлади залишаються однією із актуальних проблем гастроентерології [1,2]. Це пов'язано з їх широкою розповсюдженістю у різних вікових груп населення, зниженням якості життя пацієнтів, суттєвими економічними збитками для суспільства і обумовлює часте звернення пацієнтів за медичною допомогою [3-5]. З метою усунення шлунково-кишкових розладів, відновлення процесів травлення у людини призначаються лікарські засоби різних груп. Їх вибір залежить від виразності симптомів, наявності або відсутності захворювань шлунково-кишкового тракту [5].

Мета даної роботи – визначити асортимент, обсяги та структуру реалізації лікарських засобів для лікування функціональних шлунково-кишкових розладів в Україні у 2020-2022 роках.

Матеріали та методи дослідження. В роботі використані методи маркетингового дослідження фармацевтичного ринку. Оцінку обсягів та структури реалізації лікарських засобів групи А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів» в Україні проводили за кількістю реалізованих упаковок. Визначення міжнародних непатентованих назв (МНН), торгових найменувань (ТН) та обсягів реалізації в натуральних одиницях представників даної групи у 2020-2022 роках на фармацевтичному ринку України проводили за даними системи дослідження ринку «Pharmexplorer» компанії «Моріон» (за станом на грудень 2020, 2021, 2022 рр.) [6].

Результати та їх обговорення. Досліджувані лікарські засоби були представлені в Україні у 2020-2022 роках в кількості 38-39 МНН та 151-158 ТН (див. таблицю 1). Кількість ТН представників групи А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів» протягом 2020-2022 років варіювала і з роками мала тенденцію до зменшення. Кількість ТН лікарських засобів групи А03 іноземного та українського виробництва відрізнялась не суттєво і у 2022 році була практично однаковою.

Таблиця 1

Асортимент представників групи А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів» на фармацевтичному ринку України у 2020-2022 роках

№ з/п	АТС-код, підгрупа лікарських засобів	Кількість ТН			Кількість ТН іноземного/українського виробництва			Діапазон цін за упаковку лікарських засобів, грн		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
1	А03А «Засоби, що застосовуються у разі функціональних розладів з боку шлунково-кишкового тракту»	85	87	84	37/48	41/46	39/45	11,32 - 509,57	12,76 – 685,83	15,15 - 928,27
2	А03В «Прості препарати беладони та її похідних»	5	4	4	3/2	2/2	2/2	30,68 – 104,64	36,81 – 99,87	38,69 - 285,74
3	А03 D «Спазмолітичні засоби в комбінації з анальгетиками»	23	23	20	13/10	13/10	12/8	14,59 – 342,12	18,85 - 346,71	25,22 - 376,16
4	А03Е «Спазмолітичні та антихолінергічні засоби в комбінації з іншими препаратами»	11	11	9	5/6	5/6	5/4	5,85 – 102,33	12,34 – 122,12	17,64 – 191,35
5	А03F «Стимулятори перистальтики»	34	33	34	13/21	14/19	15/19	11,67 – 641,79	21,68 – 656,51	26,86 – 855,35
	Всього	158	158	151	71/87	75/83	73/78	5,85 – 641,79	12,34 – 685,83	15,15 - 928,27

Діапазон цін за упаковку лікарських засобів групи А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів», які були представлені декількома ТН на фармацевтичному ринку України у досліджуваний період, був широким для вибору лікарського засобу як з позицій його ефективності та безпеки, так і економічної доцільності: 2020 рік – від 5,85 до 641,79 грн, 2021 рік – від 12,34 до 685,83 грн, 2022 рік – від 15,15 до 928,27 грн. (див. таблицю 1).

Лікарські засоби для лікування функціональних шлунково-кишкових розладів у 2020-2022 роках були представлені в Україні в різних формах випуску: таблетки, розчини для ін'єкцій, капсули, сиропи, супозиторії, краплі оральні, суспензії оральні, краплі для перорального та місцевого застосування, плоди, гранули. Найпоширенішою формою випуску в товарному асортименті всіх досліджуваних підгруп групи А03 були таблетки. В 2020-2022 роках їх кількість варіювала і в середньому становила 56 %.

Згідно з даними щодо обсягів споживання лікарських засобів в 2020 році на українському фармацевтичному ринку було реалізовано 24403363 упаковки представників групи А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів», в 2021 році – 24315374 упаковки, в 2022 році – 20260793 упаковки. З роками обсяги реалізації досліджуваних лікарських засобів зменшились.

Найбільші обсяги реалізації в натуральних одиницях в Україні у досліджуваний період серед лікарських засобів групи А03 встановлені для підгрупи А03А «Засоби, що застосовуються у разі функціональних розладів з боку шлунково-кишкового тракту», найменші – для підгрупи А03В «Прості препарати беладонни та її похідних».

Лідери за кількістю реалізованих упаковок серед ТН – препарати дротаверину, симетикону та лікарські засоби, що містять комплекс «метамізол натрій + пітофенон + фенпіверинія бромід». Слід зазначити, що протягом 2020-2022 років одні і ті ж їх ТН займали провідні позиції в рейтингу за кількістю реалізованих упаковок: 2020-2021 роки – Но-Шпа, Sanofi, табл. 40 мг №24 (кількість реалізованих упаковок – відповідно, 4022995 та 4081287), 2022 рік – Спазмалгон, Teva, табл. №20 (кількість реалізованих упаковок – 3368766). Кількість ТН-лідерів за кількістю реалізованих упаковок українського та іноземного виробництва була практично однаковою.

Висновки. Група А03 «Засоби, що застосовуються у разі функціональних шлунково-кишкових розладів» була представлена в Україні у 2020-2022 роках в широкому асортименті з широким діапазоном ціни за упаковку. Кількість МНН, ТН лікарських засобів даної групи, ціни за їх упаковку та обсяги реалізації варіювали у досліджуваний період. Лідерами за кількістю реалізованих упаковок у 2020-2022 роках серед досліджуваних лікарських засобів були представники підгрупи А03А «Засоби, що застосовуються у разі функціональних розладів з боку шлунково-кишкового тракту».

Перелік використаних джерел інформації:

1. Сірчак Є. С. Функціональна диспепсія у призмі Римських критеріїв IV. *Здоров'я України. Тематичний номер «Гастроентерологія, гепатологія, колопроктологія»*. 2016. № 3 (41). С. 4-6.
2. Белоусова О. Ю., Казарян Л. В. Функціональні гастроінтестинальні розлади в дітей раннього віку: лікувати, спостерігати чи корегувати? *Здоров'я дитини*. 2020. Т. 15. № 1. С.24-29.
3. Палій І. Г., Заїка С. В., Ткачук І. В. Діагностика функціональних розладів стравоходу в контексті Римських критеріїв IV перегляду. *Укр. Мед. Часопис*. 2019. Т. 1 – V/VI. № 3 (131). С. 1-4.
4. Корендович І. В., Бабенко Т. О. Функціональні розлади шлунково-кишкового тракту в дітей та підлітків. *Практикуючий лікар*. 2016. Том 5, №3. С. 12-15.
5. Губська О. Ю., Прикащикова Г. І. Психогastroентерологія розладів кишково-мозкової взаємодії. Огляд літератури з власними дослідженнями. *Сучасна гастроентерологія*. 2023. № 3 (131). С. 61-67.
6. Система дослідження ринку лікарських засобів «Pharmexplorer» компанії «Моріон». URL: <http://www.pharmstandart.com.ua> (дата звернення: 21.09.2023).

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ З РОЗЛАДАМИ ПСИХІКИ ЗА УРЯДОВОЮ

ПРОГРАМОЮ « ДОСТУПНІ ЛІКИ»

Немченко А.С., Ляденко А.В.

Національний фармацевтичний університет,

м. Харків, Україна

кафедра організації та економіки фармації

economica@nuph.edu.ua

Вступ. Кількість лікарських засобів (ЛЗ) в реєстрі урядової програми «Доступні ліки» (далі Програма) поступово зростає, що дає змогу пацієнтам обирати ліки як безоплатно так і з доплатою, вітчизняного чи закордонного виробника. При цьому залишаються міжнародні непатентовані назви (МНН) по яким відсутні пропозиції від виробника або їх кількість є недостатньою, тому пацієнт вимушений купувати ліки в аптеці за повну вартість.

Мета. Провести аналіз Державного реєстру ЛЗ за МНН, які входять до Програми та визначити ті, що ще не включені, але реалізуються в аптеках. Проаналізувати відповіді власників реєстраційних посвідчень ЛЗ (власників РП) стосовно питання розширення реєстру Програми.

Матеріали та методи: Відкриті дані Державного реєстру ЛЗ, онлайн платформа tabletki.ua, результати анкетного опитування учасників Програми. Методи: аналітичний, систематизація та узагальнення.